

ALEKSANDER NYREK

PAP SŁUPSK

Z DZIEJÓW POLITYKI LEŚNEJ NA ZIEMIACH POLSKICH DO KOŃCA XIX WIEKU

1. Uwagi wstępne

Początki państwowej polityki leśnej na ziemiach polskich, oraz w sąsiednich państwach słowiańskich, sięgają okresu przejścia od wspólnoty terytorialno-plemiennej do feudalizmu. Okres przejściowy dla ziem usytuowanych w dorzeczu Wisły i Odry przypada na drugą połowę X wieku. Ukształtowanie się znaczących organizmów plemiennych nad Wisłą i Wartą przyspieszyło proces chrystianizacji w państwie Wiślan i państwie gnieźnieńskim. Centralnie usytuowane i mniej zależne od wpływów zewnętrznych państwo gnieźnieńskie, po przyjęciu chrztu przez księcia Mieszka I, stało się ośrodkiem jednoczącym sąsiednie związki plemienne. Granice państwa gnieźnieńskiego przedstawione w dokumencie *Dagome iudex*, wystawionym przez książęcą kancelarię Mieszka I, obejmują niemal całe dorzecza Wisły i Odry¹. Państwo gnieźnieńskie wraz z uzależnionymi od niego ziemiami sąsiednimi książę Mieszko I pod koniec swego życia i panowania, jak wiemy z tego dokumentu, oddał pod opiekę papieża². Można się ważyć na stwierdzenie, że od 966 roku do lat dziewięćdziesiątych X wieku zasady rzymskiego prawa własności dziedzicznej zostały adaptowane w kancelarii księcia Mieszka I i stanowiły podstawę formowania się na ziemiach polskich nowoczesnego prawa gruntowego. Jednocześnie prawo to leżało u podstaw ukształtowania się w Polsce feudalnej struktury własności gruntowej, której zasadniczą część stanowiły wówczas obszary leśne. Po chrystianizacji państwa gnieźnieńskiego, wspólne dotąd rozległe bory międzyplemienne, nazywane braniborami, tj. obszarami obronnymi, stawały się – w myśl

¹ Por. treść dokumentu *Dagome iudex* podaną w tłumaczeniu na język polski w pracy *Tysiąc lat dziejów Polski*, pod red. A. T a t o m i r a, Warszawa 1967, wyd. IV, s. 35; H. S a m s o n o - w i c z, *Historia Polski*, s. 18, 20-21. Zob. także A. N y r e k, *Organizacja administracji i pracy w lasach górnośląskich od X do połowy XIX w. ze szczególnym uwzględnieniem okresu pańszczyźniano-folwarcznego*, Studia Śląskie, seria nowa, t. XXVIII (1975), Opole 1975, s. 14 i in.

² Tamże.